

A homokkő, mint a költők agya, csupa rejtélyesen összefüggő emlékdarab. Fossziliákat és csigát őriz, titkos zugaiban mindenfelé az élet jelei vagy emlékei. Löszfalkorában lila és sárga virágok nőnek tele, ha leszakad, sziklaméretei, ha szétgurul, fintorgó vigyora üzen a világnak a világról. Kevesen tudják, hogy a tenger felől orrszarvú a szikla, de rajta valódi madár lépeget.

A KÜSZÖBÖN

Ahogy a tudat elveszti a testet, szégyen,
a test a tudatot, semmi, emléktelen,
a fekvő testbe tudat lép, meglepődik,
a neonfényben ismeretlen halvány
élmény, a küszöb mesélhetne, a csont.

Takács Zsuzsa

A VENDÉG KALAPLENGETÉSE

Hátrálva halad kifelé, így érkezése víg eseménye újraélhető: a nyíló ablakok sora (amely ma zárul), az (elnémult) üdvrivalgás, a (hervadt) szirmokkal hintett, fákkal szegélyezett út (léggömbfoszlányok az ágakon). Átérti helyzetét fonákságát, és hogy búcsúja gesztusához nem társul a méltóságteljes búcsú látszata, sem az egyéni balszerencsét kísérő általános részvét. Az önmaga ütötte zajban kell távoznia: padlórecsegés, majd cipőtálpának surranása a burkolaton. Érti, hogy nevetséges, ahogyan rákmenetben halad kifelé, és nem hűti szégyenben égő arcát a tudat, hogy

mindenki így tesz, ha órája üt,
 ha felkeltik, vagy felkel a terített
 asztaltól, veszi kalapját, de mindeközben
 szemét az önfeledt fecsegőkön legelteti.
 Tekintete érdek nélkül követi a tálcák
 zezugos útját, a felhalmozott fogásokat.
 Megszokásból vagy éntudata túlzásának
 engedve emlékezetében képet képre halmoz,
 s reméli, építménye nem dől össze,
 készlete a végső pillanatig kitart.
 De ugyanakkor: *ez már nem az én vacsorám,*
 gondolja megkönnyebbüléssel.

A MEGFOSZTÁS RÍTUSA

– Nem változtál semmit. – Ti sem változtatok.
 Mégis: utcai ruhában lép be a pap
 az ögyelgők közé, leszedik az oltárt,
 megfosztják barokk cirádáitól,
 a rézserleget és nikkeltálcát papírdobozba
 rakják. – Búcsúzni jöttünk, testvérek.
 Szövetségünk kétezer évig tartott,
 de a mindenki által ismert okok miatt
 templomunkat bezárjuk. Éreztük mind
 a földcsuszamlást, hallottuk a mélyből
 fölmorajló hangot, értettük, mit mond,
 de rosszkedvünkre fogtuk lépteink
 bizonytalanságát, mulasztásaink kiújuló
 fekélyét. Mostanra azonban lehullott
 szemünkről a hályog. Fájdalom és neheztelés
 nélkül összejöttünk hát utoljára,
 hogy búcsút vegyünk lehetőségeink
 tárházától: a hittől. – Búcsút veszünk
 tőle! – Másodsorra a reménytől!
 – Búcsút veszünk tőle! – Megnyugvásomra
 szolgál, hogy beletörődtetek
 a megváltoztathatatlanba, mégis
 figyelmeztetnem kell most titeket, hogy
 fogadalomtételek legnehezebb része
 következik, azaz, hogy szeretet nélkül
 kell élnetek ezentúl. – Búcsút veszünk tőle!
 – Lépjetek ki az ajtón. Menjetek haza.
 Zárjátok magatokra az ajtót.

AZ EMLÉKEZÉS KOLONCA

Minden a jöttödnek örül. A csengés-bongás általános. Csak én, akit látogatni jöttél, én hallgatok, nézlek, és emlékszem az elsötétedésre. Amikor mindenki aludt, csak én voltam ébren; és tudom, mi történik ilyenkor. Nézem a haragos eget, és szemem előtt a fák törzsére felkúsznak a kezek, tépik a lombokat, és zsákmányukkal visszacikkannak a földbe. Tapogatnak, levelekkel körülraknak egy régi arcot. Kérdezik, faggatják: miért nincs egyetlen szavad se hozzánk? Miért neheztelsz?

Kálnoky László

RÉSZLETEK EGY ÖNÉLETRAJZBÓL (I)

Kálnoky László 1982-ben több ülésben magnószalagra mondta életrajzát Kabdebó Lórántnak, a Petőfi Irodalmi Múzeum munkatársának. Utolsó hónapjaiban – betegsége miatt csak hosszas halogatás után – elszánta magát arra, hogy a legépel nyersanyagot áttisztítsa. Erre már nem volt ideje, a halál megakadályozta ebben.

Az átfésülésre szánt változatból mindössze kétoldalnyi készült el. Ennek bevezetéséül még följegyezte: „...nem olyan formában írom le, amit leírok, mintha könyvben való kiadásra szánnám. [...] azt a jogot [...] fenntartom magamnak, hogy a személyemet, továbbá rokonaimat és egyéb ismerőseimet illető, bizonyos túl intim dolgokról hallgassak. Más eseményekről és véleményeimről azt kívánom, hogy csak a saját és feleségem halála után tíz évvel jelenhessenek meg nyomtatásban, vagy legyenek tartalmilag felhasználhatók. Ezeket a

bal oldali margón húzott piros vonallal fogom megjelölni. A jelzett időpontig ezek a részek zárt anyagként kezelendők, még a kutatók elől is elzárandók”. A piros ceruzás jelölések elmaradtak. Azokat a pótlásokat sem hajthatta már végre, amelyekről így írt az előszótöredékben: „Sorrendben a magnószalag szövegét szándékozom követni, de kiegészíttem azzal, ami a Kabdebó Lóránttal folytatott beszélgetések alkalmával kimaradt.” Valószínű, hogy főleg ezek a kiegészítések lettek volna a „kényes részek”. A költő szándékát tiszteltben tartva az alábbiakban csak olyan részleteket közlünk (Kálnoky Lászlóné hozzájárulásával), amelyek nyilvánosságra hozatala nem áll szemben a kötelező táppintattal.

A magnófelvételtől legépel szövegtől csak annyiban térünk el, amennyiben a rögtönzött élőbeszéd megkívánja. Ez át-